Prilog „Katoličkih Misija" prosinac 1936

OSVAJAČ ISTOKA

APOSTOL INDIJE I JAPANA
SV. FRANJO KSAVER

Ljudska povijest ne poznaje ni sveca ni vojskovođe, koji bi u osvajanju zemalja bio ravan sv. Franji Ksaveru. Bez oružja, bez sredstava, većinom sam, bez pratnje prodire on od afričkoga rta Dobre nade preko Indije, Molučkih otoka u Japan propovijedajući Krista, krsteći pogane, osnivajući misije. Na desetke hiljada pokrstio je vlastitom rukom. spasio na stotine hiljada pogana od vječne propasti upoznavši ih s katoličkom Crkvom. Njegovom se organizatornom duhu divi dačvu cijeli svijet, pa je lijepo, da i mi upoznam velikana svijeta bar u nekoliko redaka oprosti ... a put Pa-

JETINJSTVO, 1512.

... se bore, da dobiju raspadljivi vijenac, a mi
... - I. Kor. 9, 25.

U krasnim, neprohodnim gorama na sjeveru Španije živi narod zagonetna jezika, odan svetoj vjeri i pradjedovskim običajima, narod, koji ljubi slobodu. To je narod Baska, nekdašnja kraljevina Navara.

Još danas se diže u toj pokrajini ponosni dvorac Ksaver, u kome se rodio godine 1506. Franjo Ksaver, apostol Indije i Japana.

Kad su Španjolci zauzeli Navaru, bilo je Franji šest godina. Tri godine kasnije umre mu otac. Naskoro se Franjo morade rastati i sa obadva starija brata, koji su kao hrabri vitezovi pošli u rat, da brane domovinu od Kastilijanaca. U sredini pruža mali Franjo ruku na oproštaj svom prvorođenom bratu Miguelu, koji drži zastavu s obiteljskim grbom. Do njega jaši njegov brat Juan dovikujući »zbogom!« svojoj majci Mariji, tetki Violanti i stricu Martinu.

Vojna bijaše nesretna. Ksaverova je domovina pretvorena u španjolsku provinciju. Zbog toga je imala rodoljubna Ksaverova obitelj progutati mnogu gorku. U saveznoj se državi Francuskoj širilo sve više krivovjerje, ali je Bog Navaru od toga poštedio.

Nekoć su braća nastojala da i Franju zagrijaju za boj i oružje. No njemu je lebdio pred očima sigurniji cilj negoli je promjenljiva ratna sreća. On odluči boriti se za vijenac u znanosti, koja će mu otvoriti vrata bogatstvu i častima.

Dvanaest mu bijaše godina, kad se oprosti s majkom i braćom i krene preko gora put Pariza na visoke škole.

OBRAĆENJE, 1533.

Što koristi čovjeku, ako sav svijet dobije, a duši svojoj naudi? - Mat. 16, 26.

U mladićevoj se duši kriju dva bisera: strahopočitanje prema Bogu i nevinost srca. Na njih vrebaju kao zmije otrovnice dva neprijatelja: bezbožni učitelj i nečisti prijatelj.

Neki bezbožni profesor na sveučilištu u Parizu i jedan pokvareni sudrug htjedoše zavesti i sv. Franju Ksavera. Spasila ga Providnost. Profesor umre, a naslijedi ga bolji. Za sudruga pak u stanu dobije uzornog mladića, bl. Petra Fabera. Primjer ove dvojice jačao ga, da je sačuvao nevinost.

Zaprijetiše nove opasnosti. Prijatelji njegovi, krivovjernici, navađali ga na otpad od vjere. Pogibao bijaše to veća, što je Franjo u prekomjernoj težnji za bogatstvom i častima izgubio s vida glavni cilj života: spas svoje neumrle duše. U taj mu čas posla Bog anđela izbavitelja, sv. Ignacija Lojolskoga.

Nekoć se je i Ignacije borio kao hrabri vitez u Navari. Bog ga zovne s bolesničke postelje na uzvišeniju vojnu, da slijedi Krista. Pošao je u Pariz da traži istomišljenike, učenike.

U svojoj sobi sjedi Franjo okružen knjigama. Položio je sjajno ispite iz mudroslovlja i sada je sveučilišni profesor u Parizu. Visoki ovratnik odaje još svjetsku taštinu. Svjetiljka na stolu sjeća nas noćnih ura, što ih je slavohlepni mladić posvećivao nauci. Kad bi Franju mamile tašte osnove, dovikivao bi mu sv. Ignacije: »Što koristi čovjeku, ako sav svijet dobije, a duši svojoj naudi?« — Franjo je isprva mrmljao, ali sjeme Božjih riječi pade na plodno tlo. Stade se više moliti i napokon se odazove Božjem pozivu.

ZAVJET, 1534.

Ostaviše sve i otidoše za njim. - Luk. 5, 11.

Neki mladić pristupi Gospodinu i reče: »Zapovijedi sam držao od mladosti svoje; što mi još treba?« — Isus mu odvrati: »Ako hoćeš savršen da budeš, idi prodaj sve što imaš, podaj siromasima, ... dođi i slijedi me! — A mladić otide žalostan.

Franjo ne otide, već se velikodušno odazove pozivu Kristovu, da ga radosno slijedi.

Ignacije predobije još petoricu učenika. Na blagdan Uznesenja Marijina posvetit će se njih sedmorica svečano nebeskom Kralju.

Pred vratima Pariza diže se na »brdu Mučenika« crkvica. Ovdje su se u kripti sastali. Blaženi je Petar Faber služio sv. Misu. Prije sv. Pričesti uze u svoje posvećene ruke Tijelo Gospodnje i okrene se prema drugovima. Sv. Ignacije, vođa male čete, kleči pred svećenikom. On se zavjetovao prvi. Sada se zavjetuje Franjo čitajući na glas isti obrazac zavjeta. Između njega i Ignacija kleči vatreni Bobadilla i učeni profesor Lajnez, pognute glave. Iza Ksavera kleči Simon Rodrigues, osnivač portugalske redovničke pokrajine, koja je za misije vanredno mnogo učinila. Devetnaestgodišnji Salmeron, Benjamin nove družbe, poslužuje kod sv. Mise.

Svi se obožavaše istim zavjetom, da će slijediti Krista, svoga Kralja, u siromaštvu i čistoći. A nakon svršenih nauka da će hodočastiti u svetu zemlju. Ne uzmognu li krenuti za godinu dana, stavit će se na raspolaganje papi, da rade na spas duša. Da potkrijepe svoj zavjet, primili su svi Tijelo Gospodnje. Ovo je bio dan osnutka Družbe Isusove.

HODOČAŠĆE, 1536.

Tko ide za mnom, ne će hodati u tmini. - Iv. 8, 12.

Došlo je vrijeme, kad će oni prema dogovoru putovati u Mletke, da odanle krenu na zavjetovano hodočašće u svetu zemlju. Ignacije ih je već čekao u Mlecima. Odavle su naime plovile lađe u Palestinu.

Svakovrsne glasine, da se Franjo namjerava odreći svijeta, uznemirile su njegova brata Juana. On poradi brzo na tom, da bude imenovan kanonikom Pamplone. Imenovanje stiže prekasno. Na 15. studenoga u ranu zoru ostavlja Franjo sa osam drugova potajno Pariz, gdje je proživio jedanaest godina. Zaputili se pješke u Mletke, odjeveni kao pariski sveučilištarci. O vratu su otvoreno nosili Gospinu krunicu, a u torbi o ramenu sveto pismo i časoslov. Put ih je vodio Njemačkom i Švicarskom, gdje je živjelo mnogo otpadnika od sv. vjere, koji se rugahu presv. Sakramentu, Majci Božjoj i svetoj Crkvi.

Evo ih u Vorarlbergu u prosincu 1536. Sprijeda ispod raspela stoji Ksaver pokazujući Petru Faberu i Petru Kaniziju, budućim apostolima Njemačke, gradić Feldkirch. Mladić Salmeron nadolazi skidajući šešir pred raspelom. Druga se petorica već približuju gradu.

Zima bijaše stroga. Cijeli je kraj u dubokom snijegu, a put ih vodi preko divljih gora, krajevima opustošenim od surovih vojnika. Naši hodočasnici svladavaju sve teškoće vesela srca, jer žele slijediti Krista.

Stigavši u Mletke bukne rat s Turcima. Cijele godine nije krenula nijedna lađa u svetu zemlju. Zato pođu s Ignacijem svi u Rim, gdje su se stavili na raspolaganje papi, da rade na spas duša.

POSLANJE, 1540.

Ti si Petar, i na toj stijeni sagradit ću crkvu svoju.
- Mt. 16, 18.

Krist je dao svojim apostolima vlast, da u sv. Misi pretvaraju kruh i vino u njegovo Tijelo i Krv, a u ispovijedi da opraštaju grijehe u njegovo ime. Velika je stoga vlast svećenikova, velik je blagoslov, što ga on podjeljuje. Zato se dao i Ksaver u Mlecima zarediti za svećenika, da uzmogne što više koristiti dušama i raditi na njihovom spasenju.

Dugo se pripravljao na prvu sv. Žrtvu, a kad ju je prinosio, sjalo mu je lice anđeoskom radošću. Njegovo je srce čeznulo za trpljenjem i radom, da zahvali Bogu na toj izvanrednoj milosti svećeništva.

U to vrijeme zamoli portugalski kralj od pape Pavla III. misionare za Indiju. Dvojica su svećenika iz Družbe Isusove bila određena. Jedan od te dvojice oboli. Ignacije zovne Franju i reče: »Dvojica od naše družbe moraju u Indiju. Određeni o. Bobadilla je obolio, a stvar je hitna. Evo poduzeća za vas!« — »Dobro! Primam najspremnije« odvrati Franjo radosna srca, jer mu se ispunile čežnje života.

Dubokom poniznošću zamoli Franjo do nogu namjesnika Kristova za sveti blagoslov zahvaljujući za poslanje. S desne na stolu leži papino pismo s pečatom, kojim će doskora proglasiti Ksavera svojim legatom »u zemljama Crvenog, Perzijskog mora i Oceana s ovu i onu stranu rijeke Gangesa«. Sijedi mu papa pokazuje nepregledno polje rada u onim dalekim, poganskim krajevima.

I Franjo se rastaje s Ignacijem i subraćom zauvijek. Ostavlja vječni grad, da osvaja novi svijet za Krista.

OPROŠTAJ, 1541

Idite i naučavajte sve narode! - Mt. 28, 19.

Poslanik Kristov ostavlja sve: oca i majku, prijatelje i domovinu, da osvaja pogane za Krista. Blago majci, koja uzgoji dijete za svećenika, a dvaput blažena ona majka, koja ga žrtvuje Bogu za obraćenje pogana!

U ono su vrijeme polazili misionari u Indiju iz Lisabona, glavnoga grada Portugala. Pred gradskim se vratima nalazila crkvica »Naše drage Gospe«. Ovdje se pred 40 godina povjerio zaštiti nebeske Kraljice veliki Vasco da Gama, kad je tražio morski put u Indiju. Ovdje se molio Albuquerque, veliki osvajač Goe, Malake i Ormusa, otevši muslimanima vlast nad Indijskim oceanom. Ovdje se izručivao prečistoj Djevici i sv. Franjo Ksaver preporučujući joj svoje putovanje i osvajanje duša u poganskim zemljama.

Godinu dana čeka Franjo u Lisabonu na odlazak prve lađe. Uto dozna i kralj za njegov požrtvovni rad i toliko ga zavoli, da ga htjede zadržati na dvoru. »Najradije bih imao cijelu Družbu Isusovu u Portugalu, pa makar me to stajalo kraljevskih dobara,« govorio je kralj Ivan III. Uzaludu teška srca morao je napokon i kralj da popusti.

Prije odlaska održa Franjo svojim suputnicima vatreni govor pozivajući ih, da pridonesu svojim kršćanskim životom u Indiji obraćenju pogana. Među slušačima vidimo i jednog franjevca, do njega Pavla Misera, brata Družbe Isusove. Na ušću rijeke Teje čeka usidrena lađa Santiago, kojom će skoro otploviti put Indije.

Dođe čas rastanka. Mornari dignu sidra, i naskoro izmače očima i toranj Belem i obala Evrope... Za Ksavera započima novi život.

S MUSLIMANOM, 1542.

Čuvajte se lažnih proroka! - Mt. 7, 15.

Na putu u Indiju navrati se sv. Franjo i u grad Melindu, koji leži na istočnoj obali Afrike. Vasco da Gama podigao je ovdje uz more visoki kameni stup s pozlaćenim križem. S ushićenjem pozdravi svetac taj znak otkupljenja, koji je pobjedonosno blistao povrh melindijskih džamija te muslimanske zemlje.

Stanovnici Melinde bijahu pristaše Muhameda. Vjeran im bijaše u rasulu. U pozadini slike zamjećujemo džamiju opkoljenu zidom. Od nje pokazuje Ksaver bogatome muslimanu znak spasa, pozlaćeni križ na kamenom stupu.

»Sedamnaest je džamija u tome mjestu,« tužio se taj odlični musliman, »a ljudi posjećuju još samo tri. Ne znam, odakle to dolazi, da pobožnost sve to više jenjava.«

»To je odatle,« odvrati Ksaver, »što Bogu nijesu mile molitve krivovjeraca. Zato dopušta, da vam se vjera raspada, ne bi li vas tako priveo k pravoj vjeri.« Nato Franjo dokaže ispravnost svete katoličke vjere. Ali muslimanskom se odličniku pričinili zahtjevi kršćanskog ćudoređa previsoki, i on osta okorjela srca.

U istom je mjestu živio neki »kasi«, vrlo učen muslimanski propovjednik. On reče Ksaveru: »Ne dođe li Muhamed u roku od dvije godine, ne ću više da vjerujem ni u Muhameda ni u njegovu nauku!«

Muslimani bijahu oduvijek najžešći protivnici kršćanstva. Oni su bili i najžešći progonitelji sv. Franje Ksavera i njegove subraće. Nije ni čudo, jer Krist i Muhamed stoje u opreci kao dan i noć. Gdje jedan pobjeđuje, mora drugi da umire.

PRIJATELJ MALENIH, 1542.

Tko primi jedno takvo dijete u ime moje, mene prima. - Mt. 18, 5.

Godinu dana putovao je sv. Franjo Ksaver morem i 1542. stiže u glavni grad portugalske Indije, u Gou. Nenadmašivom se revnošću dade odmah na posao. Posjećivao je bolesnike, njegovao gubavce, tješio sužnjeve, pomagao sirotinju. Domala ga je cijeli kraj nazivao samo jednim imenom »sveti otac«.

Napose je volio poučavati djecu. Zvončićem u ruci obilazio je ulicama i trgovima skupljajući mališe, da ih vodi u crkvicu »Naše drage Gospe«, gdje ih je poučavao pjevajući im kršćanski nauk. Djeca su se vrlo rado odazivala i išla po dvoje i dvoje ulicama ne mareći za slastičara, koji im nuđa na tezulji mirisavih kolača; ne obazirući se na hladnokrvnog hinduističkog trgovca s crvenom točkom na čelu; ne bojeći se brahmana, koji nosi preko ramena »svetu vrpcu« i prezirno promatra njih i Ksavera.

Naskoro se razlijegale pjesme »svetoga oca« rižnim poljanama, kokosovim gajevima, u bogatim kućama kao i u kolibicama siromaha. Što su naime djeca naučila u školi, to bi pjevala kod kuće robovima i roditeljima upoznavajući ih tako sa svetom vjerom. Razbijala su neustrašivo kumire, rušila seoske pagode i polagala svečev križ na bolesne moleći se nad njima, a bolesnici su ozdravljali.

Portugalski se kralj, a i biskup u Goi silno uzradovali tim divnim uspjesima, pa su osnivali svuda naokolo škole za kršćanski nauk. A oca, koji ne bi dozvoljavao svojoj djeci polazak škole, smatralo se gorim od poganina.

ČUDOTVORAC, 1543.

Na bolesnike će polagati ruke, i ozdravljat će. – Mk. 16, 18.

Čim je u Goi minulo kišno doba, zaputi se Ksaver u južnu Indiju, do rta Komorina. Ovdje je živjelo kojih 20.000 Paravera, koji su se bavili ribarenjem i vađenjem bisera. Pokršteni bijahu već prije osam godina, ali nikoga ne bijaše, da ih pouči, a nijesu imali ni svećenika.

Ksaver se zauze za njih svom dušom. Obilazio je neumorno sela, poučavao neuke, razarao likove kumira, zaštićivao narod od nasilja Portugiza, oslobađao od ugnjetavanja poganskih činovnika, branio od najezde divljih madurskih konjanika.

Glas o samilosnom čudotvorcu pronio se cijelim krajem. Neka je majka u porodu teško bolovala. Kumiri su se oglušili. Pozvaše oca Franju. On pokrsti ženu, pomoli se, i molitva bi uslišana, a cijelo selo prigrli kršćanstvo.

Na Ribarskoj obali u selu Kombutureh vidimo rasplakanu ženu, kako pada na koljena pružajući svecu mrtvo dijete, koje je palo u zdenac. Moli Ksavera, da joj uskrsi dijete. Franjo joj pokazuje prema nebu, neka se uzda u Dobrotu Božju. Nato se pomoli, blagoslovi dijete, i život se vrati u slabašno tijelo.

Otada su pozivali svetog oca sa svih strana, da im liječi bolesnike. I skoro svi su čudom ozdravili.

Ksaver je djelovao na Ribarskoj obali samo dvije godine, ali ga Paraveri nisu nikada zaboravili.

Protestanti su ih mamili na sve moguće načine, slatkim obećanjima, a često i ljutim progonstvima, ali oni su ostali vjerni katoličkoj Crkvi sve do dana današnjega.

ŠIVINE SLUGE, 1543.

Ostavite ih! Slijepci su i vođe slijepcima. — Mt. 15, 14.

Paraveri se najspremnije odazvaše pozivu svoga apostola, brahmani pak, službenici kumira, ustrajaše u okorjelosti svoga srca. Oni su najviše priječili obraćenje drugih pogana. Podržavali su u narodu staro krivoboštvo govoreći, da bogovi gladuju i žele jesti. Kasnije bi pak te darove žrtvovane bogovima sami pojeli.

»Oni su najizopačenija rasa na svijetu, nikada ne govore istine,« piše sv. Franjo Ksaver. »Kad smo nasamu, kažu mi: »Ti znadeš više negoli svi mi zajedno. Znademo, da imade samo jedan Bog, ali kumiri su naša jedina zaslužba.« — Šalju mi darove, da ne odam narodu njihovih prevara. No ja razotkrivam svuda i svakome njihovu zloću. Da nema brahmana, svi bi se obratili.

Uz glavni hram u Tričenduru živjelo je preko 200 brahmana. Pođem k njima i upitam ih:

»Što nam je činiti, da dođemo u nebo?«

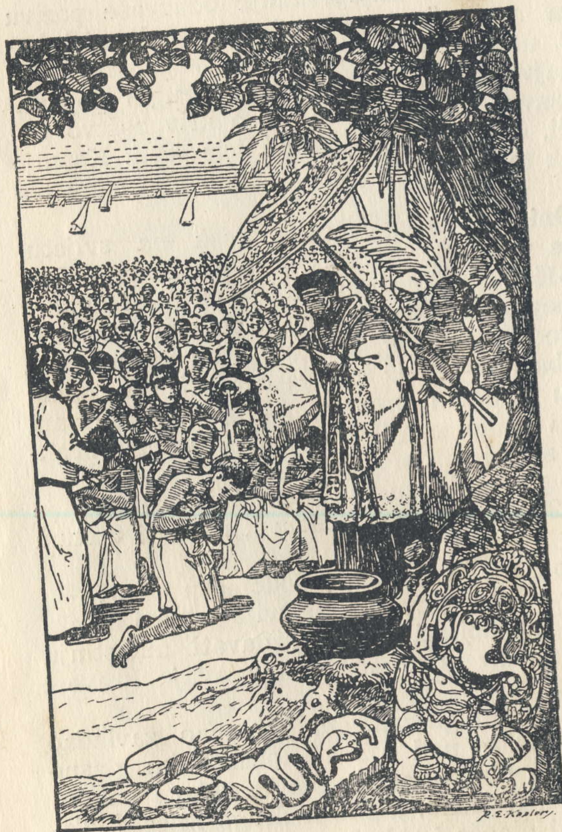
Oni mi odgovoriše: »Dvije stvari nalažu bogovi: ne ubijati krave i davati milostinju brahmanima.« Oni naime obožavaju krave i mole im se.

Planem od gnjeva, što je đavao zavladao tolikom vlašću nad njima. Razložih im glasno vjerovanje i rastumačih, što je nebo i pakao; tko dolazi u jedno, a tko u drugo mjesto. Tada se svi digoše i rekoše:

»Bog kršćana je pravi Bog, jer njegove zapovijedi odgovaraju posvema ljudskom razumu.«

»Prihvatite dakle kršćanstvo!« rekoh im.

Oni pak odgovoriše: »Što će reći narod, ako promijenimo dosadašnji način života; od čega ćemo onda živjeti?«

VELIKA ŽETVA, 1544.

Koji uzvjeruje i pokrsti se, spasit će se; a koji ne uzvjeruje, osudit će se. - Mk. 16, 16.

Brahmani su odbili milost Božju. Zato ih sv. Franjo ostavi i pođe u Travankor, gdje su na obali živjeli potlačeni Makua ribari. Odavna su već željeli slijediti primjer svojih susjeda, da se dadu krstiti, ali im poganski kralj nije dozvoljavao. Sada su dobili dozvolu, i Ksaver pohita k njima, jer ako se prevrtljivi kralj predomisli, sve je propalo.

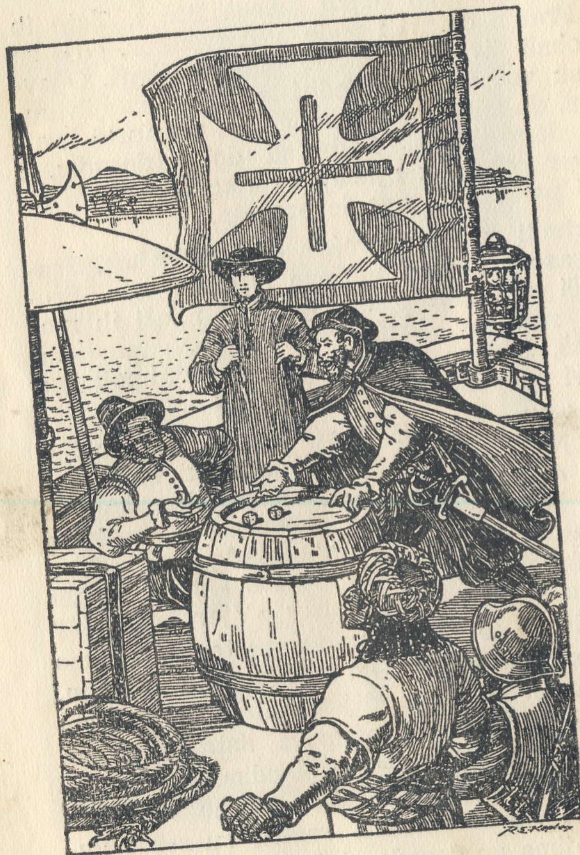
Primili su ga najvećim oduševljenjem. Franjo sazove odmah muževe iz sviju sela. Protumači im ukratko vjerovanje i nauči ih molitve: znak sv. križa, vjerovanje, zapovijedi, Očenaš, Zdravo Marijo. On je predmolio, a muževi su ponavljali njegove riječi.

Slijedila je propovijed o vjeri i zapovijedima. Na koncu su morali zamoliti svi oproštenje dragoga Boga za sve grijehe cijeloga života. Nato uze Franjo izgovarati odlomak po odlomak vjerovanja pitajući: »Vjerujete li u ovaj članak sv. vjere?« — I svi bi prekrstili ruke na prsima i odgovorili: »Vjerujemo.«

Nadošao je veliki čas sv. krštenja. Vidimo nepregledno mnoštvo, kako kleči, i sv. Franju, kako krsti. Sprijeda dijeli katehista svakom pokrštenom odrezak palmova lista, na kome je napisano kršćansko ime pojedinca.

Iza muževa pouči Ksaver i žene i pokrsti ih. I svi novoobraćenici razbili su svoje kumire, kojima su dosada služili.

Ovako je svetac pokrstio u jednom mjesecu cijelu kastu od preko 10.000 duša. A Makua ribari diče se još i danas, da su oni djeca sv. Franje Ksavera.

GREŠNIK, 1545.

Ako ne budete činili pokore, svi ćete tako izginuti. - Lk. 13, 3.

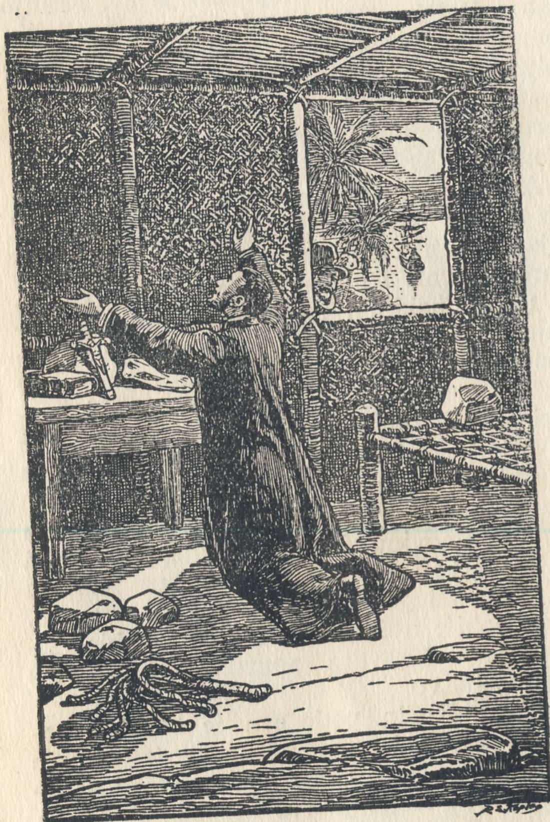
Molitvom i pokorom isprosio je sv. Franjo blagoslov Božji za svoj rad. Obasut milošću Božjom i sav preobražen, djelovao je upravo neodoljivo i na najokorjelije grešnike.

Ksaver još nije dovršio svoga posla u Travankoru, kad mu stiže vijest, da je cejlonski kralj naložio kršćanima, da se vrate poganstvu. A jer se nijesu htjeli odreći sv. vjere, dao ih je sve, njih 600 poubijati. — Ksaver ostavlja odmah Travankor i krene u Bassein, gdje uredi stvar. Radosno se vraćao u Kočin, jer je u cejlonskim i istočnim stranama dozrijevala obilna žetva: krv mučenika je sjeme kršćanstva.

Sa Ksaverom putovaše na lađi i neki portugalski vojnik, veliki grešnik. Mnogo se već godina nije ispovjedio. Franjo odabra baš ovu lađu, ne bi li osvojio i tu dušu za Boga.

Putem je taj vojnik proigrao kockanjem cijelu svoju imovinu. Bijesan stade pogrđivati Boga. Svetac kao da toga nije čuo, pribavi mu novaca, neka bi još jednom pokušao sreću. Ovaj put dobije u igri sve, što je izgubio. Time zadobije u Ksavera pouzdanje i sklopi s njim prijateljstvo.

Stigavši u Kočin pođe s njim u jednu kapelu, obavi veliku ispovijed i na svoje najveće začuđenje dobije vrlo malu pokoru. Kad je izmolio molitve, Franje je već nestalo. Pođe da ga traži i nađe ga u jednom kokosovom gaju, gdje se za grijehe svoga pokornika strašno bičuje. Ovaj je prizor djelovao jače od najozbiljnije propovijedi. Priskoči svecu, istrgne mu bič i poče sebe krvavo bičevati. Odonda bijaše taj vojnik svima uzorom kršćanskoga života.

U NOĆNOJ MOLITVI, 1545.

Bdijte i molite se, da ne padnete u napast! - Mt. 26, 41.

Sveti Franjo živio je neprestano u sjedinjenju s Bogom: u čestim je molitvama dizao k njemu svoje srce. »Više, više!« vapio bi, kad bi ga Gospod pohađao križevima; »dosta, Gospodine, dosta!« kad bi mu srce uzbujalo velikom utjehom.

Mornari su ga češće zatekli na brodu, kako ustaje o ponoći i ostaje u svetom razmatranju do zore. Tada se nijesu bojali oluje. »Sveti se otac moli,« govorahu, i to im bijaše jamstvo.

Na Istoku se otvaralo nepregledno polje rada. »Ne zove li me Bog onamo?« pita se Ksaver. — Radi protivnih vjetrova nije se moglo krenuti u južnu Indiju. Zaputi se dakle prema sjeveru, u Majlapur, na grob sv. Tome apostola, koga je izvanredno štovao. Ovdje proboravi tri mjeseca. Kad bi sve spavalo, ustajao bi potiho i pošao u crkvu, da molitvom i pokorom izmoli svijetlo i jakost za daleki put prema Istoku.

Iz Majlapura odveze se u grad Malaku i nastani se u jednoj kolibi na morskom žalu. Njegovi se prijatelji znatiželjno pitali, što on tamo noću radi i provirivali su u njegovu sobu. Vidjeli su stolić, na kome bijaše raspelo i časoslov. Pokraj stola stajaše krevet ispleten od kokosovih vlati, a za uzglavlje mu je služio kamen. Svetac je počivao samo kratko vrijeme. Skoro cijele noći klečao je na zemlji pred raspelom uzdignutih ruku prema nebu i razmatrao je plačući muku Isusovu.

Ovako se je pripravljao sv. Franjo za svoja misijska putovanja, a Bog dragi blagoslivljaše njegove staze.

NA OTOKU AMBOINI, 1546.

Krist mi je život, a smrt dobitak. - Filiplj. 1, 21.

Iz Malake krene Ksaver na jug, uz otoke Javu i Sumatru, do otoka Amboine. Ovdje je prije više godina pokršteno sedam sela. Novoobraćenici, od straha pred nasilnim muslimanima, pobjegli su u unutrašnjost zemlje i povukli se u neprohodne gore. Jedini svećenik, njihov dušobrižnik, umro je već davno; ostali su kao ovce bez pastira. K njima se sada zaputi Franjo divljom prašumom, da ih obodri i pouči u svetoj vjeri. Pratio ga je dječak Manoel, sin poglavice iz Hative.

Vidimo ih na putu, gdje se odmaraju. Svetac tumači svom malom provodiču tajnu svetoga križa i potiče ga na vjernost Bogu: »Manoele, dobro je mrijeti za Isusa Krista!«

Dvanaest je godina prošlo. Muslimani su nastojali da užasnim trogodišnjim progonstvima prisile katolike na otpad od sv. vjere. Na čelu kršćana bijaše srčani junak: Manoel iz Hative.

»Otpadnite od vjere i predajte se!« vikali su muslimani opkoljenim kršćanima u Kilangu.

»Nikada! Dok je Manoel iz Hative živ i katolik, mi se ne predajemo!« poručiše kršćani. Tri mjeseca odolijevao je Manoel svim muslimanskim navalama, dok mu konačno ne stigne pomoć od Portugalaca.

»Odakle ste crpili toliku snagu i ustrajnost u svim opasnostima?« upita misionar junačkoga vođu. Manoel odvrati: »Neuki sam sin amboinskih prašuma, ali jedno znadem, što me je naučio sv. Franjo: da je dobro mrijeti za Isusa Krista!«

IZGUBLJENO RASPELO, 1546

Isusa tražite Nazarećanina raspetoga. - Mk. 16, 6.

Na zapadu Nove Guineje leži veliki otok Sarang. Divlji je to kraj, prekriven još i danas neprohodnim prašumama. Rijetki su, koji onamo zalaze, pa se o njemu još uvijek malo znade.

Onamo se zaputio Ksaver iz Amboine na jedrenjači. Želio je i tim nepoznatim poganima donijeti radosnu vijest o Spasitelju.

Putem ih na moru stiže silna oluja. Sve je u strahu očekivalo sigurnu propast. Svetac uze svoje propelo, uroni ga u more i zamoli dragoga Boga, da im se smiluje, spominjući se muke i smrti Kristove. Dok se ovako molio, prekine se vrpca na propelu, i dragocjene svetinje nesta u morskim valovima. Franjo se nad gubitkom drage svetinje vrlo žalostio. Bura se pak samo pomalo stišavala, te su istom nakon 24 sata stigli na otok Sarang.

Ksaver krene odmah uz obalu s mladim vojnikom Faustom Rodriguesom do obližnjega sela. Nijesu daleko došli, kad izmili iz mora rak noseći u škarama izgubljeno propelo, dadne ga svecu i vrati se u more. Silno iznenađen baci se Franjo na koljena zahvaljujući Bogu na tolikoj dobroti. I vojnik se od čuđenja snebivaše i nehote pada na koljena.

Na podnožju 3000 m visoke gore Pinaje, u sjeni kokosovih palma, vide se u daljini široki krovovi sela Tamilao. U tom se selu zadrža Ksaver osam dana propovijedajući Krista raspetoga. Ali ovi su divlji stanovnici bili okorjela srca i nijesu se obratili.

NA OTOKU NUSALAUT, 1546.

Prijeđi i pomozi nam! - Dj. Ap. 16, 9.

Vraćajući se s otoka Saranga pristade Ksaver jedrenjačom uz otočić Nusalaot. Ovdje su stanovali surovi pogani, koji su za vrijeme rata žderali lješine poginulih neprijatelja.

Na taj su otok dolazili češće portugalski trgovci, jer je otok obilovao raznim mirodijama. Ksaver se zaustavi u mjestu Lenitu na sjeverozapadnoj obali. Boravio je ovdje nekoliko dana propovijedajući Alfurima i želeći ih osvojiti za Krista. Ali su i ova divljačka srca odbijala milost Božju. Zato ostavi Ksaver i njih i vrati se s vojnikom Faustom Rodriguesom na otok Amboinu.

Jedan se samo mladić na Nusalaotu obratio. Ksaver mu nadjene na krštenju ime Franjo i reče: »Franjo, uzdaj se u milosrđe Božje, ostani vjeran svetoj vjeri, pa ćeš umrijeti s imenom Isusovim na usnama!«

Franjo postade uzornim vojnikom. Borio se u mnogim ratovima protiv muslimana. Kad su jednoga dana jurišali na tvrđavu Ihamahu, pogodi ga smrtonosno zrno. Fausto Rodrigues mu odmah pritekne u pomoć; ali uzalud. Franjo naskoro izdahne, a posljednje riječi bile su mu: »Isuse, Isuse!« — Obećanje svetoga oca ispunilo se!

Pedeset godina poslije Ksaverove smrti osvojili su protestanti Holandezi Amboinske otoke, a siromašne su kršćane prisilili, da poprime njihovo krivovjerje. Fausta su pak Rodriguesa radi postojanosti u svetoj vjeri zatočili na Filipinske otoke, gdje je umro svetom smrću u gradu imena Isusova.

NA OBALI TERNATESA, 1546.

Tko će nas rastaviti od ljubavi Kristove? - Rimlj. 8, 35.

Malajskom barkom odveze se Ksaver s otoka Amboine na otok Ternate. Uslijed iznenadnih oluja i jakoga strujanja mora između bezbrojnih koralnih grebena bilo je to četrnaestdnevno putovanje opasno i tegotno.

Otok Ternate bijaše središte trgovine mirodijama, portugalska tvrđa i sjedište muslimanskoga kralja. Ovdje je svetac djelovao tri mjeseca među kršćanima i nevjernicima. Obratio je kraljevu majku Niašilu, koju je cijelo kraljevstvo uvelike poštivalo radi njenih kreposti i poznavanja muslimanske vjere. Osim nje primilo je sveti krst i mnogo velikaša. Svitala je velika budućnost za kršćansku vjeru u Ternatesu.

Franjo doznaje, da na Moro otocima stanuju surovi, prevrtljivi divljaci, koji svojim gostima miješaju otrov u hranu i piće. Pred dvanaest su godina bili pokršteni, ali ih je sultan Džilolo prisilio na otpad od sv. vjere. Ti divljaci popale crkve i umore svoga svećenika. Buntovnike doduše pokore oružanom silom, ali se od onoga vremena ne usudi nijedan svećenik da kod njih boravi.

Prijatelji su zaklinjali Franju, da odustane od svoje namjere, jer da ide u sigurnu smrt. Uzalud su ga molili, neka bi uzeo sobom bar protuotrove. »Pouzdanje u Boga najbolji je protuotrov!« odgovori im svetac. — Tada nagovore zapovjednika lađe, da mu uskrati putovanje. Nato plane Ksaver svetom srdžbom i reče: »Ne dadnete li mi lađe, preplivat ću more do Morojskih otoka.«

Prijatelji popustiše, a neki se odvažniji ponudiše Franji, da će ga pratiti na tom putu.

NA MORO OTOCIMA, 1546.

Ako s njim trpimo, s njim ćemo i kraljevati. - II. Tim. 2, 12.

Kao dobar pastir pošao je Ksaver na Moro otočje, da traži izgubljene ovce. Pristade uz istočne obale, gdje su se nizala sela otpadnika, poglavice Sugale, pa kršćanska sela Mamuja, Toli i Čava.

Kršćani bijahu neuki i surovi. Odijelo im bijaše pregača načinjena od lika, a riža i srčika od sago-palme njihova hrana. Svoje su drvene kolibe pokrivali palmovim lišćem. Uz kuće su postavljali na stupove mrtvačke sanduke sa svojim pokojnicima. Strah pred zlodusima obuzeo je cijelo njihovo biće, a čarobnjak bijaše njihovo jedino utočište u svakom zlu.

Putovanje na malenom čamcu od sela do sela uz opasne koralne grebene bijaše silno naporno. Franjo je mnogo patio. I kad bi počivali noću uz tabornu vatru ili u urođeničkoj kolibi, nijesu bili nikada sigurni, da ih ne će umoriti izdajice.

Na morojskim obalama sproveo je svetac najsretnije časove života. Daleko od svake ljudske pomoći živio je jedino od ufanja u Boga, pa je rekao: »Ovo bi se otočje imalo nazivati otočjem »Ufanja u Boga«, a ne »Moro otočje.«

Tri se mjeseca zadržavao ovdje Ksaver posjećujući sela, krsteći djecu i poučavajući odrasle. Svagdje su ga dočekivali velikim veseljem. Napokon se vrati u Ternate.

U Ternatu nastoji obratiti kralja. Ali tom čovjeku nije bilo stalo ni do muslimanske vjere. Njemu je vrijedilo njegovih stotinu žena više negoli Krist. Kasnije je bijesno progonio kršćane; protjera svećenike, poubija kršćane, popali crkve. Koji su ostali na životu, zaboravili su naskoro kršćanstvo i vratili se poganstvu. Tako je nestalo križa s Morojskih otoka.

AČINSKO ČUDO, 1547.

Raspršu ohole i zbaci vladare s prijestolja. - Lk. 1, 51 - 52.

S otoka Ternatesa vrati se Ksaver u Malaku. Najžešći neprijatelj Malake bijahu ačinski gusari. Početkom listopada navale oni noću na luku, da zapale brodovlje i unište grad. Borba bijaše krvava i očajna. Napadaj se dušmanina potpuno izjalovi. Kad je svitala zora, udare drzoviti napadači u divlji bijeg. No pobjednici nijesu imali ni snage ni srčanosti, da ih progone.

Sv. Franjo ustaje, potiče i nagovara ljude na sveti rat. Njegova ih riječ oduševi, spreme odmah nekoliko brodova, i 180 vojnika i građana zaplovi u potjeru za neprijateljem križa.

Sve je očekivalo, da će se borci uskoro vratiti kao pobjednici. Ali četrdeset je već dana minulo, a o njima ni vijesti ni traga. Govorkalo se, da su uništeni. Narod poče mrmljati. U gradu zavlada strah, jer se sultan iz Bintanga potajno približavao nezaštićenom gradu kao krvološni tigar.

U nedjelju držao je Ksaver običajnu propovijed. Najednom stane, zagleda se u nebo i reče: »Ovdje imade žena, koje idu pitati čarobnjake i oplakuju svoje muževe. Malovjerni kršćani, zar imate tako malo pouzdanja u Boga? Braćo, prijatelji! Radujte se od srca i zahvalite Bogu, jer su naši uništili neprijatelja i uskoro će se vratiti!«

Veliko čuđenje zavlada među slušačima, jer još nijesu ni otkuda primili nikakve vijesti o svojima. Dva dana kasnije stiže prvi brod s novošću, da su na sjeveru, stotinu milja daleko od Malake, pobijedili i potpuno uništili neprijateljsko brodovlje. Bilo je to u isti dan i isti čas, kad je svetac to gledao u čudesnom viđenju.

PROPOVIJEDA U JAPANU, 1549.

Židovi ištu znakove, Grci traže mudrost. A mi propovijedamo Krista raspetoga. - I. Kor. 1, 22 - 23.

Nedokučivi su putevi Božji! Ksaver naumi iz Malake u Kinu, a Bog ga vodi u Japan.

Zbog počinjenog umorstva pobjegne Japanac Hanširu u budistički samostan tražeći smirenje svojoj duši. Mučili su ga mladenački grijesi. Ali budini mu svećenici ne pribaviše mira. Zato pobjegne na portugalsku lađu, koja je plovila u Kinu. Na brodu dozna za sv. Franju i on se odluči k njemu na put u Malaku, udaljenu stotine milja. Nažalost je Ksaver u to vrijeme već otputovao na Molučke otoke. Ne našavši sveca vrati se Japanac razočaran u domovinu. Već je iz daljine gledao japanske gore, kad se nenadano diže silna oluja, koja ga baci opet na kitajske obale. Obuzme ga smrtni strah. Njegovo je srce vapilo za Bogom u neodoljivoj težnji za smirenjem. Zaputi se stoga ponovno na daleki put u Malaku, da nađe sveca, a po njemu i mir duši svojoj. I ovaj puta ga nađe, nađe mir. Na krštenju dobi ime Pavao.

Pavao pođe sa Ksaverom u Japan. Na Uznesenje Marijino 1549. iskrcaju se u Kagošimi. Knez primi milostivo misionara i dozvoli mu, da propovijeda.. Hanširovom pomoću napisa Franjo kršćanske istine na japanskom jeziku čitajući ih dnevno narodu pred pagodom. Mnogi su mu se radi tuđinskoga izgovora rugali; ozbiljniji su pak razmišljali o njegovoj nauci i bijaše im pri duši kao putniku, koji iza tamne noći napokon ugleda zlatno sunce. Naskoro se pokrstilo stotinu ljudi, a svetac piše: »Japanci su od svih otkrivenih naroda najbolji. I meni se čini, da se među poganima ne će naći nijedan narod, koji bi u tom nadmašio Japance.«

KSAVER I NINŠIT, 1550.

Tko čini istinu, dolazi k svijetlu. - Iv. 3, 21.

U Kagošimi se nalazio samostan bonceva, poganskih redovnika. Poglavar toga samostana bijaše Ninšit. Ovaj se je mnogo zanimao za kršćanstvo, pozivao često sv. Franju u goste i stavljao mu razna pitanja.

Već kod prvoga posjeta upita sv. Franjo Ninšita: »Što biva od čovjeka, kome se odrubi glava?« — Ninšit je prema svojoj vjeri morao odgovoriti: »Ništa! Jer se s tijelom raspada i duša.« Ali Ksaver ga pouči protivno: »Tijelo se raspada, ali duša živi dalje i uživa dobro u vječnoj sreći, ili zlo u vječnome ognju.« — Ninšit je o tome razmišljao dane i noći. Nije imao više mira, a u nutrinji mu je neki glas neprestano govorio: »Tvoja je duša vječna!«

»Kad biste mogli birati, kažite mi, što biste izabrali: mladost ili starost?« upita drugom zgodom Ksaver.

»Svakako mladost,« odvrati Ninšit, »jer u mladosti se još može raditi, što čovjek hoće.«

»A što je mornaru milije,« nastavi svetac, »oluja na otvorenom moru ili pristanak i spas u sigurnoj luci?«

Tada se Ninšit ražalosti i reče: »Razumijem, ali to se ne može na me primijeniti, jer ja ne znam, kuda plovim.«

Kolebao je još neprestano između poganskoga Bude i božanskoga Krista.

Nakon godinu dana morade Franjo ostaviti Kagošimu. Kasnije su još dva puta prošli vjerovjesnici tim gradom, i oba puta ih je Ninšit posjetio. »Prezirem Budu i Amidu, molim se još samo pravome Bogu,« govorio je Ninšit misionarima, ali nije imao snage da prigrli kršćanstvo. Punih je dvadeset i šest godina odgađao krštenje, dok konačno ne pozove svećenika. Ali prije negoli je ovaj stigao, Ninšit umre . . .

POVRATAK IZ MIYAKA, 1551.

Kad bi i ti znao i to u ovaj tvoj dan, što je za mir tvoj! - Lk. 19, 42.

Progonstva su započela. Poganski su svećenici bjesnili od srdžbe, jer su obraćenici prezirali kumire i prestali im davati milostinju. Nagovore kneza, da izda nalog, neka se kazni smrću svaki onaj, koji primi krštenje. Ovako je mržnja poganskih svećenika protjerala Ksavera iz Kagošime. Pošao je dakle dalje.

U Hirabu osnuje kršćansku općinu. U Hakati i Jamagučiju propovijeda neustrašivo protiv opačina bončeva. U Sakaju predobije za kršćanstvo svog odličnog gostoprimca. Tada se zaputi u Mijako.

Čuo je naime, da se u Mijaku nalazi car, vrhovna glava bončeva, i glasovito sveučilište. Ovdje htjede izazvati budističke učenjake na javnu i veliku raspravu. Istina će pobijediti. Car će dozvoliti da propovijeda, i tada će on predobiti cijeli Japan za Krista, Kralja svjetova, — mišljaše Ksaver.

Ali se gorko razočara. U zemlji je bjesnio rat. Buntovnici su zauzeli Mijako, a sveučilište mu zatvori vrata. Kralj je izgubivši svu vlast živio povučeno i siromaški u starom dvorcu. K njemu se nije moglo, a carski je namjesnik pobjegao. Narod je pak prezreo sv. Franju i nabacivao se za njim kamenjem.

Nakon jedanaest dana oprosti se Ksaver s gradom Mijakom. I dok se barka udaljivala od nesretnoga grada, nije on skidao s njega pogleda moleći se goruće Bogu za obraćenje Japana.

Uputi se rijekom prema jugu. Tamo je vladao knez Ouči Jošitaka moćniji od cara i kralja u Jamagučiju. Kao poslanik Kristov pođe on sada k njemu, ali ne u siromašnom odijelu kao siromah Kristov, već otmeno odjeven, u svjetskom sjaju, jer Japan još nije shvaćao siromaštva radi Krista.

IDE KRALJU OD BUNGA, 1551.

Nosit će ime moje pred kraljeve i narode.
Dj. Ap. 9, 15.

Rijetkim, i u Japanu još neviđenim darovima, zaputi se Ksaver kralju u Jamaguči. Zadivljen tim darovima primi ga kralj vrlo naklono i dozvoli mu da propovijeda.

Ksaver započe odmah raspravljati s najučenijim boncima. Svojim ih dokazima brzo ušutka i natjera u škripac. Moć Bude i Amide bila se uzdrmala. Grad se uskomeša. Povorke su dolazile k sv. Franji, da ga slušaju. Sve se je divilo njegovoj svestranoj učenosti. Morao im je govoriti o kretanju sunca i mjeseca, o kometima, o munji, grmljavini, snijegu, pomrčini. Pitanjima ne bijaše kraja. Od svjetskih je znanosti prelazio Ksaver na govor o Bogu, Stvoritelju svijeta, o besmrtnosti duše, o Spasitelju. — Obratilo se mnogo plemića.

Uto stignu Portugalci na dvor susjednoga kralja od Bunga, Otomo Jošišige, i pripovijedahu mu o sv. Ksaveru. Kralj zaželi da ga vidi. Ksaver se odazva pozivu. U svečanoj povorci povedoše ga Portugalci do kraljeve palače. Bio je sjajno primljen. I ovdje pozove bonce na javnu raspravu, na kojoj ih posve smete i nadvlada. Već su uslijedila prva obraćenja, kad važni poslovi pozvaše Ksavera, da se vrati u Indiju. I Ksaver ostavlja Japan.

Na rastanku obeća kralj, da će štititi kršćanstvo. I održao je riječ. Po njemu je ušla sv. vjera i u Mijako i na jug Japana. A napokon se i sam kralj odazva Božjem pozivu. Dugo poslije Ksaverova odlaska tražio je on još uvijek svoj duševni mir u budističkim razmatranjima, ali uzalud. Dvadeset i sedam godina poslije odlaska sv. Franje primi i on sv. krštenje. Slijedilo ga u tome 70.000 podanika. Naskoro je japanska Crkva brojila 600.000 vjernika, koje nijesu ni najgroznija progonstva mogla uništiti.

SMRT, 1552.

Blaženi, koji umiru u Gospodinu! - Otkr. 14, 13.

Ksaver stiže u Indiju. Stvara nove osnove o osvajanju Istoka. »Kako može tvoja vjera biti prava, kad je u Kini nitko ne poznaje?« govorili su sv. Franji ljudi u Japanu. Iz Kine je naime došla sva kultura i mudrost u Japan. Zato je sada Ksaver odlučio predobiti ponajprije Kinu za Krista. No pristup u tu zemlju bijaše svakom strancu najstrože zabranjen.

Pred vratima kineskog grada Kantona leži otok Sancian. Odavle je Ksaver namjeravao potajno prodrijeti u zatvorenu zemlju, »Nebesko carstvo«. Ni oštra zima, ni nesnosni glad, ni strašni kantonski zatvori nijesu ga mogli odvratiti od nauma. Svi su ga pratioci ostavili i pobjegli od straha pred smrću, samo je vjerni Kinez Antonio ustrajao uz njega. Jedan im je trgovac obećao, da će ih uz veliku cijenu potajno prevesti. Ali vrijeme je prolazilo, a nitko se nije javljao.

Svetac oboli. Velika groznica skršila mu sile. Predan posve u volju Božju, leži on vedra lica u razgovoru s Bogom i njegovom svetom Majkom. Drugoga petka uvečer nije mogao više ni govoriti. Bližila se smrt. Antonio bdije uz bolesnika. Pogled sv. Franje uprt je na propelo. Ponoć je minula. Antonio mu utisne u ruku posmrtnu svijeću, i svetac usne blaženim snom pošavši k Isusu.

Bilo je to 3. prosinca 1552.

U crkvi Dobroga Isusa u Goi leži čudotvorni srebrni lijes. U njemu počiva najveće blago Indije: tijelo sv. Franje Ksavera. Tisuće ljudi sviju vjera i narodnosti dolaze na njegov grob, da se pomole.

MOĆNI ZAGOVORNIK

U prosincu 1633. upriličena bi u Napulju vanredna svečanost u čast Bezgrešnoj. Iza svečanosti povjereno je Marcelu Mastrilli D. I., da vodi brigu oko skidanja nakita. Jednom se radniku izmače čekić i pade s velike visine Marcelu na glavu. On se smjesta sruši, a krv ga oblije. Liječnici izjave, da mu prijeti smrt, jer mu se potresao mozak.

Koncem prosinca pokažu se znaci skore smrti. Uto mu se ukaže sv. Franjo Ksaver pružajući mu štap i svijeću: štap u znak putovanja u indijske misije ili svijeću za skoru smrt. Marcel odvrati, da on želi jedino ono, što je Bogu najmilije. — Ovo viđenje saopći Marcel svome poglavaru, koji mu dozvoli, da se zavjetuje poći u indijske misije.

Očekivao je sada poboljšanje, ali njemu se pogorša; 3. siječnja prestajalo mu kucati srce, a lice mu je oblila smrtna bljedoća. U 9 sati navečer očekivali su liječnici svaki čas njegov posljednji dah.

Najednom se Marcel okrene, a svi se zapanje, jer se prije nije mogao ni maknuti. U viđenju gledao je sv. Franju, koji je opet došao i zatražio od Marcela, da obnovi svoj zavjet za indijske misije. Nakon toga mu reče: »Evo, sada si zdrav! Zahvali Isusu za tu vanrednu milost i poljubi rane Isusove na svom raspelu!«

Čim je viđenja nestalo, ustade Marcel sa bolesničke postelje posve zdrav. Još iste večeri napisa on opširno cijelo viđenje.

Marcel izvrši svoj zavjet i ode u indijske m[illegible] pošalju dalje u